

Una diagnosi sociopolítica de Sílvia Orriols

written by Roger Mallola | 19 d'octubre de 2024

Fa uns dies, amb el primer debat de política nacional al Parlament i amb un unionista declarat al govern de Catalunya, la ja diputada Sílvia Orriols ha emergit com un actor polític substantiu que ha remogut les aigües putrefactes de l'estament institucional d'ocupació. A les xarxes hi ha hagut reaccions de tota mena i en molt poc temps, però encara no s'ha fet una anàlisi prou detallada del que veritablement representa per al cos social català la irrupció de la nova diputada amb el seu discurs. L'impacte a escala nacional de la seva presència a les institucions no és menor. La raó de fons, però, la trobem en el seu significat en el cos social. La intoxicació interessada, promoguda pels d'allà i pels d'aquí que s'han venut a l'enemic, d'etiquetar-la de feixista es presenta per distreure l'atenció del fenomen polític profund que és el nacionalisme, i en el cas que ens ocupa, el seu, el que incorpora en el seu discurs. Que el nacionalisme espanyol, tot franquista, se'n vulgui aprofitar, de la seva debilitat, no ens ha d'estranyar. Ho aprofiten tot per tal de reduir Catalunya a les runes.

A Occident, després de les dues grans guerres, la por al nacionalisme polític, el que parla del poder i en fa ús, ha estat i és tan intensa que fins i tot en el món acadèmic de les relacions internacionals i de la teoria de l'estat s'ha tendit a reduir-ne la importància o, directament, a negligir-lo com a categoria decisiva per a l'anàlisi ([Heiskanen, 2019](#)). El nacionalisme és temut perquè activa la força d'entitats polítiques de caràcter històric i, per tant, profundes i irreductibles. La història d'Europa, d'Occident, i de tot el món, des del segle XVII, amb el paradigma de Westfàlia, no es pot entendre sense aquesta categoria, per al bé que hagi pogut promoure, i també per al mal que hagi pogut procurar. Només

cal veure les respostes entre nosaltres, els occidentals, a les guerres que tenim a les nostres fronteres i una mica més enllà. Uns no volen mirar, i els altres quan miren només veuen reflectits espectres de les seves pors interiors. I així, evidentment, no es pot avançar, i per això tanta paràlisi.

El nacionalisme com a ideologia i com a motor social no té una categorització moral *per se*, sinó que ha estat el seu ús el que ha definit els valors morals als quals se l'ha associat. Nosaltres, els catalans, el necessitem per al bé. La seva presència entre nosaltres només pot resoldre cap a una millora de la nostra condició. Però cal mirar de cara la realitat que, a casa nostra i en la nostra condició de catalans, la seva potencial mobilització efectiva ens porta on ens porta –a una guerra política oberta inevitable. I per això encara amb més força, el règim d'ocupació el combat i treballa desesperadament per reduir a la mínima expressió la seva presència explícita, es manifesti com es manifesti, i amb els biaixos que pugui incorporar.

Què ens projecta, doncs, de caràcter nacionalista propi dels catalans, el discurs i les posicions polítiques de Sílvia Orriols, i què eleva des del cos social i ho encasta en la trama institucional? El nacionalisme d'Orriols incorpora una diversitat de sensibilitats sentides per una part important del cos social català, de la part de la nació amb més fonaments històrics i etno-simbòlics, la que és, a primer cop d'ull, vista com la més natural, la més reconeixible, la que se sustenta en la llengua, la cultura, la memòria i la tradició.

El discurs d'Orriols eleva i fa visibles elements significatius de la situació nacional de Catalunya. El primer és que denuncia i fa explícita l'ocupació que pateix el país i ho fa a les institucions representatives nacionals. A les xarxes i a diversos espais de comunicació, aquesta denúncia porta un camí recorregut, però amb ella és la primera vegada que arriba al Parlament, i ho fa amb unes formes discursives i

actituds, en aquest aspecte, directes i volgudament netes i crues. Aquesta veritat, la veritat de l'ocupació que patim els catalans, exposada a escala institucional i, per tant, recolzada per ciutadans amb el seu vot, trenca la llei del silenci que amb tanta violència política executa el règim de Vichy per ocultar-la.

Aquesta veritat exposada al Parlament està generant un terrabastall a les esferes polítiques. La intencionada indiferència al fet de l'ocupació, i la crítica focalitzada en el seu suposat discurs feixista mostra que el règim tem que aquesta veritat es consolidi en l'imaginari col·lectiu català. I és aquí que l'impacte important és al cos social, que és on es mobilitza el poder en democràcia. Aquesta veritat exposada genera tres sentiments complementaris però també contraposats. El primer és d'alliberament i d'alleujament perquè aquest gest es transforma, en el ciutadà mitjà, en l'explicitació, en la presa de forma, d'un sentiment que ha estat forçat a amagar-se o, fins i tot, a ser negat. Ara amb la seva emergència en forma de paraula en seu parlamentària, aquesta veritat ja no és només un fet individual sentit sinó que esdevé un autoreconeixement col·lectiu. La gent que sent aquest sentiment dins seu i que ara el veu reflectit en el Parlament ha deixat de sentir-se aïllada amb una veritat que avui ja identifica cada dia i en cada racó del país. I és així que en la diputada, la gent s'hi reconeix. I és així que la diputada ha servit de trencagels d'un iceberg que tot ell restava ocult. Aquest fet no és menor, i tindrà conseqüències, com quan una guspira pren en un polvorí.

Associat a aquest primer sentiment en trobem un segon, molt més individual, que és l'experiència sobre el cos i la constatació cognitiva d'un dolor immens i d'una por associada. La nova realitat actua sobre el ciutadà menut com quan t'arrenquen del cos, per necessitat d'evitar la gangrena i, per tant, la mort, una fulla serrada d'acer oxidat o un tros de fusta seca i esberlada. Aquest segon sentiment, tot emoció,

és el que ennuvola la ment i impedeix tenir una visió prou clara de la realitat i una ment prou freda per, en el cas del fet polític, analitzar les veritables amenaces i els objectius prioritaris a assolir i defensar. És el que li passa a Sílvia Orriols i al mateix grup ocult que li dona suport. No pensen prou bé, prou clarament.

Però aquest patir és també el que els passa a molts dels ciutadans de Catalunya que han sortit de la condició d'acceptar fer el paper de boc expiatori moral –superioritat al preu de la condemna– sense lluitar per posar-hi remei, i ara es desplacen cap a la del que vol fugir de la presó d'aquesta nova veritat i d'aquest nou dolor sentit i identificat. La brutalitat de la base material mitjançant la qual aquesta nova realitat es manifesta la converteix en una d'obligadament visible, i al ciutadà el situa en una posició sense escapatòria per a poder negar-la. No hi ha ningú a Catalunya que pugui negar aquesta realitat amb el col·lapse col·lectiu (que no individual) que pateix el país. Com a catalans, som en una cruïlla, amb possibilitats de sortir-nos-en, però en una situació extrema plena de riscos evidents.

El tercer sentiment, decisiu, emergit dins de cadascun dels ciutadans del país que saben que som nació, el qual prescriu una visió –feixista oportunista– o una altra –nacionalista catalana conseqüent– d'Orriols en la seva acció política és el del vertigen vers la indefugible necessitat d'actuar amb la responsabilitat exigida davant l'aparició de l'eterna, però ara explícita, veritat. I aquesta responsabilitat és l'acció per a la legítima defensa portada a l'extrem atesa la realitat que imposa l'ocupació malgrat que no es vulgui acceptar que és així. Igual que la mateixa Orriols en com transmet i construeix el seu discurs, el ciutadà mitjà que es reconeix en aquest mateix discurs davant de tots els altres se sap esclavitzat, sap que el seu país està segrestat per la força de les armes. I ho saben tots, i tots saben que ho saben tots. Però allò que és rellevant és que tal certesa avui no es pot

negar perquè així s'afirma en seu parlamentària, que és la seu política de tots.

El fet substantiu, mirant de cara al futur, és que malgrat que aquest perfil de ciutadà es reconeix en Sílvia Orriols, i li agraeix i la recolza en el gest de mostrar a tots la veritat fins ara amagada, aquest mateix ciutadà se sap alhora incapaç de saber què fer políticament, perquè no està experimentat en la resolució d'un conflicte que ha delegat durant quaranta anys en un grup que creia escollit, però avui exposat com una turba d'irresponsables, fet que encara el fa dubtar més de la seva capacitat de fer i de triar. Més encara, aquest ciutadà, que ja hem definit prèviament, és també aquell que no es vol sentir botxí ([Mallola, 2024](#)) de res ni de ningú i, per tant, el seu gest s'atura en el pas de fer explícita la denúncia, però no va més enllà, perquè té por, malgrat saber que aquesta aturada el posa en perill. El discurs de l'Orriols fa una primera sensació d'alleujament. És la primera evolució de la sensibilitat d'aquells que ja han deixat d'acceptar ser bocs expiatoris, però temen haver de sentir-se botxins. Comencen a acceptar la inevitabilitat del canvi de condició pel dolor sentit i per la voluntat de sobreviure malgrat la inèrcia del molt de temps que s'han sabut i han acceptat ser bocs expiatoris. Ara ja fugen d'aquesta condició, però no saben actuar des de la necessitat imperiosa d'exercir el poder que els ha de protegir. No estan fets per això.

Dit d'una altra manera, el fet és que Sílvia Orriols denuncia les moltes veritats petites, i una de gran i primera, però no posa l'èmfasi ni insisteix fins a l'esgotament en dir que la veritat de l'ocupació porta incorporada la inevitable segona veritat, derivada de la primera, la qual és que, tard o d'hora, haurem de declarar la guerra política al veritable enemic. I és així que, en el millor dels casos, alliberat del jou moral de no acceptar per passiva la condició de boc i de no voler més continuar ocupat per forces alienes, la seva natura no està preparada per l'altre gran gest, aquest

interior i personal en els seus inicis, que és el d'acceptar pagar el preu per avançat per a traspasar línies que hom sap que són vermelles, i transformar-se en un tipus d'individu que incorpora en el seu si una foscor que el transforma en una altra mena de subjecte, i sense saber si aquesta transformació haurà valgut la pena, és a dir, si haurà donat els fruits desitjats de la llibertat col·lectiva, i, finalment, com en sortirà d'aquesta foscor o, fins i tot, si això serà possible.

El fet polític rellevant d'aquesta tercera sensibilitat de confusió i paràlisi en l'acció de futur és que opera amb sentit d'influència oposat a les dues primeres. El sentit d'aquesta tercera sensibilitat corre invers a les dues anteriors. No és que la diputada Sílvia Orriols condicioni amb la seva acció política el cos social que se sent interpel·lat, sinó que hi ha un trasplantament de naturalesa espiritual, podríem dir, d'un cos a un altre però en sentit invers. I és ara que Sílvia Orriols incorpora aquesta inseguretats i aquests dubtes del cos social que representa. No és ara que la gent s'hi reconegui en ella, sinó que és ella, per venir d'on ve, directament del poble menut, la que s'hi reconeix en el cos social, incorporant en la seva acció política i en el seu discurs aquesta sensibilitat de dubtes i temences.

I és per aquesta raó que ella i el seu grup no estan preparats per liderar la independència, ni tan sols per començar a definir els seus trets més bàsics. I tampoc no és estrany que tot i tenir darrere més de cent mil vots, i un grapat de joves amb l'adrenalina a la sang, i potser alguna cosa més que no és substantiva en aquesta anàlisi, se la veu sola. La seva presència al Parlament és com una brillantor de diamant polític, el qual resplendeix per la puresa de la veritat despüllada, però és també la d'un mineral rígid que només pot ser posat en una vitrina i, quan se'l necessiti, pugui ser contemplat. Al seu discurs i a les actituds que l'acompanyen, per contra, els manquen la lluentor de l'acer polític i preparat per alçar-se i segar cadenes, com bé explicita el nostre himne nacional. La

natura de Sílvia Orriols, verdadera, serveix per denunciar, però no per passar a l'acció que veritablement pugui ser fructífera per a l'interès polític de la nació.

El que li cal al país és un actor polític els membres del qual, a banda d'estar íntimament fusionats al cos que han de voler representar, a la manera d'un [enllaç químic covalent](#), estiguin disposats a passar espiritualment al costat fosc, a un procés d'enduriment de l'ànima de la mateixa manera que el [trempe de l'acer](#) permet augmentar-ne la duresa, la resistència als esforços i la tenacitat. Aquestes dues propietats no són fàcils de trobar en un mateix individu, però les dues condicions són ineluctablement necessàries de ser presents a la vegada en la naturalesa psicològica d'aquests membres.

Pel que fa a allò que rebutgen de convertir-se en Sílvia Orriols, els individus ocults que l'acompanyen i que la deixen sola davant l'adversitat, i els ciutadans que li tenen una empatia autèntica, però que és inevitable d'incorporar en la psicologia dels futurs líders nacionals, novament ens poden ser útils algunes escenes de films prou coneguts. En aquest cas, hi ha tres escenes en dos films que poden ajudar a entendre el pas que es necessita i el preu que cal pagar per liderar un procés d'alliberament que, precisament perquè és moral, la pressió s'exerceix sobre l'ànima. El primer és d'una sèrie preqüela de *Star Wars* on el [personatge Luthen](#) exposa el preu que li cal pagar per liderar una guerra contra el mal. La segona i la tercera, del darrer film de la trilogia de Tolkien *El Senyor dels Anells*, ens presenten les situacions de com acaben els que es posen al davant de tot. L'una és quan en Frodo, protagonista principal, està a punt de finalitzar la seva missió, i la foscor li ha cobert de tal manera l'ànima que ha oblidat la part dolça de la vida, i afirma "que [no recorda el sabor de les maduixes](#)". L'altra és l'escena final de la mateixa pel·lícula on el gran heroi paga el preu [d'haver de deixar la terra](#) que el va veure néixer.

Els membres del poble menut, de forma general, no saben què

fer, no saben a qui triar amb convicció prou sòlida. La culpa tampoc no és seva perquè, de fet, encara avui no hi ha ningú a l'altura de l'empresa, i, si algú o alguns existeixen, encara no estan situats en el lloc on puguin ser avaluats com a guia col·lectiva. El nacionalisme d'Orriols és de tipus defensiu. La nova diputada, i el discurs que ens exposa, no és capaç de definir correctament el marc polític operatiu amb possibilitats d'èxit, el que fa explícit que som en una lluita crua contra un poder que el tenim a sobre, no al costat. I és així que li manca voluntat real de poder, i per això també es deixa enrere la nació política. Per les mateixes raons, malauradament, li manca tot bri d'esperança.

No obstant això, Sílvia Orriols està desenvolupant una funció necessària, i cal respectar-la des de la condició de saber que la seva emergència com a diputada és avui només el resultat d'un dolor, d'una desesperació i d'una por. El seu gest és natural, autèntic i profund. Cal deixar-li espai per a la veritat que incorpora i, sobretot, intentar comprendre i respectar la part del cos social que se sent representada per ella. Cal deixar en pau la part del cos social que li dona suport, i deixar-la a ella que projecti la veritat del dolor, l'angoixa i el neguit d'aquest mateix cos social que l'acompanya votant-la o que s'hi sent proper. I treballar incansablement per situar en la política la nova sensibilitat que el país necessita, la sensibilitat del poder explícit, i explicar, no a una part, sinó a tota la nació, que el camí que cal emprendre és tortuós i ple de perills, però també que la lluita pot tenir el desenllaç desitjat durant tant de temps i per tantes generacions, que no és sinó la nostra plena llibertat. I en això, cal dir, cal dir-nos, que ho podem fer possible.

Bibliografia

– Heiskanen, J. (2019) 'Spectra of Sovereignty: Nationalism and International Relations', *International Political Sociology*, Volume 13, Issue 3, September, Pages 315–332,

<https://academic.oup.com/ips/article-abstract/13/3/315/5479418>

– La por de sentir-se botxí,

<https://unilateral.cat/2024/09/07/la-por-de-sentir-se-botxi/>